

Muqeddes Kitab

Injil 23-qisim

«Yuhanna «1»»

© Muqeddes Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyghurche Kalam Terjimisi»

Injil 23-qisim

«Yuhanna «1»»

(«Rosul Yuhanna yazgan birinchi mektup»)

Kirish söz

Bu xetning muellipi Reb Eysaning eslidiki «on ikki muxlis»ining biri, rosul Yuhannadur. U «on ikkeylen»din bolghachqa, Yehya peyghember Mesihni chömlüdürginidin boshlap Rebbimizning hayati we xizmitige guwahchi idi. Yuhanna eslide «Chömlüdürgüchi Yehya»ning bir muxlisi bolushi mumkin idi, hemde Yehyaning Mesihke bolghan guwahliqini anglap, Yehyadin ayrilip Eysagha egishishke bashlighan («Yuh.» 1:29-37).

Yuhanna yene «Yuhanna bayan qilghan xush xewer» («Yuh.»)ning muellipi idi. Bu bayanda u özini biwasite kersetmey, belki gahi-gahida «**Eysaning söygen muxlisi**» dep ataydu. Ushbu xetni yazghandin keyin u «Yuhanna yazgan ikkinchi mektup» we «üchinchi mektup» we axirda «Wehiy» dégen kitabnimu yazidu.

Ikkinchi we üchinchi esirdiki jamaetning bezi ishenchlik tarixliri boyiche, Yuhanna Yérusalém yaki uninggha yéqin jayda texminen miladiye 66-yilighiche turghan. Shu waqitlarda u Eysaning anisi Meryemdin öz anisidek xewer alatti («Yuh.» 19:26-27). Miladiye 66-yili Rim impériyesining qoshuni Yérusalémni muhasirige aldi we uni weyran qiliwetti.

Shu chaghda Yuhanna belkim Efesus shehirige köchüp kelgen bolushi mumkin. Bu chaghda rosul Pawlus alliqachan shu yerdin ketken we belkim 68-yili Rim shehiride ölümge höküm qilinghan bolushi mumkin. Bezi qedimki tarixlar boyiche, Yuhanna ömrining axirighiche Efesusta turup, shu yer we etrapidiki jamaetlerdin xewer alghan. Ushbu xet belkim Efesusta yézilghan bolushi mumkin.

Yuhanna mushu xette öz ismini éytmaydu. Shübhisizki, seweb ismini tilgha élishning hajiti yoq idi. Her adem xetning muellipi kim ikenlikini biletti. Biz bu dewrdikiler uning xetning muellipi ikenlikini shu waqittiki jamaetning tarixliridin we yene xetning yézilish uslubi we istilidin bilimiz. Chünki bu uslub-istil «Yuhanna bayan qilghan xush xewer»ningkige op'oxshashtur.

Xetni yazgan waqti

Qedimki jamaetning bezi tarixliri hem xetning özide tilgha élinghan bezi bid'etchilik ehwalliridin, biz xetni birinchi esirning axirqi yillirida, belkim miladiye 90-100-yillar ichide yézilghan, dep bilimiz. Chünki shu bid'etler peqet shu chaghdila payda bolghan.

Xetning meqsiti — Rosul Yuhannaning tüp xizmiti

Rebbimizning Pétrus we Andriyasni andin Yuhanna we Yaqupni öz xizmitige chaqirghanda, Pétrus we Andriyas «**béliq tutushqa déngizgha tor tashlawatatti**». Yuhanna we Yaqup bolsa «**torlirini ongshawatatti**» («Mat.» 4:18-22). Bu kichik ish bu töt ademning keyinki rohiy xizmitige pewqul'adde mas kelidighan birxil resim yaki oxshitish bolidu. Pétrus bolsa keyin «tor tashlighuchi» bolup chiqti; uning xush xewerni jakarlighini minglighan kishilerni «Xudaning tori»gha aldi («Ros.» 2-bab, 4:4, 10-bab). Jamaetning desleptiki tarixining birdinbir xatirisi bolghan «Rosullarning paaliyetliri» dégen shu kitapta, Yuhanna peqet awwalqi bablarde birqanche qétim tilgha élinidu; shu tarixta közge körünerlik rosullar bolsa awwal Pétrus andin Pawlus idi.

Pawlusning eslidiki hüniri chédirchiliq idi. Bundaq kesp yene bizge uning keyinki rohiy xizmitige alahide mas kelgüdek bir resimdur, dep qaraymiz; chünki keyin u Mesih üçün «**usta mémар**» bolup («1Kor.» 3:10), uning birdinbir ulugh nishani «Xudaning öyi» bolghan pütkül jamaetning binadek «**puxta jipsilashturulup, Rebde muqeddes bir ibadetxana bolushqa ösüş**»tin ibaret idi («Ef.» 2:21).

Rosul Pawlus dunya sehnisidin ketkendin keyin, köp jamaetlerde Pawlus bésharet qilghandek mundaq ehwallar peyda boldi: — «**Men ketkendin keyin, chilböriler aranglarcha kirip, padini héch ayimaydu, hemde hetta aranglardinmu beziler muxlislarni özlerine tartiwélish üçün heqiqetni burmilighan türlük ishlarni sözleydu**» («Ros.» 20:29-30). Rim impériyesining ichi-sirtida turghan köp jamaetler saxta telimler we aldanchilar teripidin titildi, bölümdi we qaymuqturuldi. Töt terepte herxil saxta telim we saxta bésharetler aynip yamrap ketti. Bundaq ehwallarda, jamaetler rosul Yuhannaning alahide xizmitige tolimu éhtiyajliq idi. U bolsimu «tor tashlash» emes, «bina qurush» emes, belki «ongshash» yaki «rémontchiliq» idi. Uning xetliri (1-, 2- we 3-) ademni Xudaning kim ikenliki we Uninggha tewe bolghanlarning qandaq xususiyetliri bolushi kéreklikige biwasite bashlap kiridu. Yaqup, Pétrus yaki Pawlusning xetliride bizge yetküzgenlirige qarighanda, Yuhannaning bu xetliride birer yéngi telim yaki wehiy yetküzüldi, dégili bolmaydu. Lékin u bu xetliride jamaetning közlirini qaytidin Xudaning tüp tebiiti we xaraktéri — yeni Uning mutleq pak-muqeddesliki, heqqaniyliqi we méhir-muhibbitige qaratti. Bu xususiyetler Xudaning hayatini qobul qilghanlardimu körülüshi muqerrer; shunga bular arqiliq Xudagha tewe yaki tewe emes bolghanliqimizni bileleymiz.

Bu ölchem-sinaqlar peqet özimiznila emes, belki yene Xudagha xas bolghan bashqilarni tonup, shundaqla ular bilen sirdash-hemdemlikte bolushqa we eksiche Xudagha xas bolmighanlarni, bolupmu (ularning ichidiki) «Mesihning telim-bésharetliri mende bar» dep turuwalghanlarni perq étip, ulardin özimizni tartishqimu medet béridu. Shundaq «telim bergüchiler» Xudadin bolmighan bolsa, ular bilen (qanchilik karamet-möjizilerni körsitelishidin qet'iynezer) héch karimiz yaki bardi-keldimiz bolmasliqi kérektur. Yuhannaning bu xettiki xewirini özleshtürgen herbiri Xudaning méhir-muhebbitining néme ikenlikini chüshinidu we shuning bilen herqandaq uduligha kelgen telim-bésharetlerni perq ételeydighan bolidu.

Axirda shuni qoshup éytip ötimizki, Yuhanna ushbu xétide pewqul'adde bir bid'etchilik, yeni «gnostisizm»gha reddiye béridu.

«Yuhanna «1»»

Shunga uning üç xéti, bolupmu bu birinchisini Injilning jeshiri dep qaraymiz. Pawlus «Kolossiliklerge» yazghan mektupidimu bu bid'etchilikning deslepki bixlirini bir terep qilidu. Bu bid'etchilikning muhim nuqtiliri töwendikidek bolushi mumkin idi: —

(1) «Alahide bilim we sirlar bizdila bar, mexpiy resmiiyetlirimizdin ötsenglar, silermu uninggha érishsiler» («Kol.» 2:16-23ni körüng).

(2) «Omumen éytqanda «maddiy dunya rezil», peqet «rohiy dunya» yaxshidur».

(3) «Maddiy dunya rezil yaki ehmiyetsiz, shuningdek insanlarning téni bu maddiy dunyagha tewe bolghachqa, insanlarning öz téni qilghan ishlimu ehmiyetsizdur». ««Rohiy dunya»gha tewe bolsaq, ténimiz gunah qiliwerse héchqandaq aqiwiti bolmaydu».

(4) «Maddiy dunya rezil bolghachqa, Eysa Mesih ershtin kélip bir tende makanliship heqiqiy insan bolushi hergiz mumkin emes idi. U peqet «insaniy qiyapet»te kelgen bir roh, xalas; démek, U «ette» emes».

(5) «Insan bolghan Nasaretlik Eysa suda chö müldürülgen waqtidila Xudaning Rohi Uning ténini ilkige aldi; peqet shu chaghdin keyinki Eysani «Xudaning Oghli» déyishke bolidu».

(6) «Insan bolghan Nasaretlik Eysa ölüsh aldida Xudaning Rohi Uning ténidin ketti; shunga «Xudaning Oghli öldi» déyishke bolmaydu».

Gerche Yuhanna xette mushu saxtiliqqa toluq reddiye bergen bolsimu (buninggha munasiwetlik ayetler üstide izahatlar we «qoshumche söz»imizde toxtilimiz), bu xetning mezmuni u bid'etchilikke bergen reddiyining özidin köp mezmunluqtur. Yuhannaning bu xéti Xudaning jamaitining herbir ezasigha: (a) «Mende «heqiqiy hayat» barmu-yoqmu?» dégen soalgha toghra jawab tapquzidu; (e) her türlü aldanchilik we saxta telimlerge (qandaq tereptin kélishidin we néme bolushidin qet'iynezer) yüzlinip, ularni perq étip bir terep qilishqa qorallanduridu.

Mezmun: —

1. Hayatliq kalami (1:1-4)
2. Yoruqluq we qaranghuluq (1:5-2:29)
3. Xudaning perzentliri kim? (3-bab)
4. Heqiqet we aldanchilik (4:1-6)
5. Bir-birimizge méhir-muhebbet körsiteyli (4:7-21)
6. Étiqadning ghelibe qilishi (5:1-13)
7. Bashqilargha dua qilish (5:14-21)

Yuhanna «1»

«Rosul Yuhanna yazgan birinchi mektup» Eysa Mesih — Hayatliq Kalamidur

1 Ezeldin bar bolghüchi, özimiz anglighan, öz közlirimiz tikilip qarighan we qollirimiz bilen tutup silighan hayatliq Kalami toghrisida silerge bayan qilimiz.² (bu hayatliq bizge ayan bolup, biz uni körduq. Shuning bilen bu heqte guwahliq bérimiz hemde Ata bilen bille bolup, kéyin bizge ayan bolghan shu menggülik hayatni silerge bayan qilimiz)³ — silernimu biz bilen sirdash-hemdemlikte bolsun dep biz körgenlirimizni we anglighanlirimizni silerge bayan qilimiz. Bizning sirdash-hemdemlikimiz Ata we Uning Oghli Eysa Mesih bilendur.⁴ Silerning xushalliqlar tolup tashsun dep, bularni silerge yéziwatimiz.

Xudaning yoruqluqida pak yashash

⁵ We biz Uningdin anglighan hem silerge bayan qilidighan xewirimiz mana shudurki, Xuda nurdur we Uningda héchqandaq qarangghuluq bolmaydu.⁶ Eger biz Uning bilen sirdash-hemdemlikimiz bar dep turup, yenila qarangghuluqta yürsek, yalghan éytqan we heqiqetke emel qilmighan bolimiz.⁷ Lékin U Özi nurda bolghinidek bizmu nurda mangsaq, undaqta bizning bir-birimiz bilen sirdash-hemdemlikimiz bolup, Uning Oghli Eysa Mesihning qéni bizni barliq gunahtin paklaydu.⁸ Eger gunahimiz yoq dések, öz özimizni aldighan bolimiz hemde bizde heqiqet turmaydu.⁹ Gunahlirimizni iqrar qilsaq, U bizning gunahlirimizni kechürüm qilip, bizni barliq heqqaniysizliqtin pak qilishqa ishenchlik hem adildir.¹⁰ Eger gunah qilmiduq dések, Uni yalghanchi qilip qoyghan bolimiz we Uning söz-kalami bizdin orun almighan bolidu.

1:1 Luqa 24:39; Yuh. 20:27; Yuh. 1:1, 14; 2Pét. 1:16.

1:2 «Shuning bilen bu heqte guwahliq bérimiz hemde Ata bilen bille bolup, kéyin bizge ayan bolghan shu menggülik hayatni silerge bayan qilimiz» — «Ata» mushu yerde XudaAtini bildüridu; oqurmenler bu xette «Ata» we «Oghul» dégen sözlerni körse, XudaAta we Xudaning Oghli, yeni Uning Kalami Eysa Mesihni körsitidu.

1:3 «— silernimu biz bilen sirdash-hemdemlikte bolsun dep biz körgenlirimizni we anglighanlirimizni silerge bayan qilimiz. Bizning sirdash-hemdemlikimiz Ata we Uning Oghli Eysa Mesih bilendur» — «sirdash-hemdemlik» dégenlik Injilda bu alahide menide bolup, grék tilida «ortaqliq» dégen söz bilen ipadiliniidu. Bu söz hem Xuda bilen bolghan alaqini, hem étiqadchilarning bir-biri bilen bolghan zich alaqisini, shundaqla Xudaning shapaitidin ortaq nésiwe bolushni bildüridu.

1:4 «Silerning xushalliqlar tolup tashsun dep...» — bezi kona köchürmilerde «Bizning xushalliqimiz tolup tashsun dep...» deyilidu.

1:5 Yuh. 1:9; 8:12; 9:5; 12:35, 36.

1:6 «Eger biz uning bilen sirdash-hemdemlikimiz bar dep turup, yenila qarangghuluqta yürsek, yalghan éytqan we heqiqetke emel qilmighan bolimiz» — «heqiqetke emel qilmighan bolimiz» grék tilida «heqiqetni qilmaymiz» dégen söz bilen ipadiliniidu.

1:7 «Lékin U Özi nurda bolghinidek bizmu nurda mangsaq, undaqta bizning bir-birimiz bilen sirdash-hemdemlikimiz bolup, Uning Oghli Eysa Mesihning qéni bizni barliq gunahtin paklaydu» — «U Özi» mushu yerde, shübhisizki, Xudani körsitidu.

1:7 Ibr. 9:14; 1Pét. 1:19; Weh. 1:5.

1:8 1Pad. 8:46; 2Tar. 6:36; Ayup 9:2; Zeb. 143:2; Pend. 20:9; Top. 7:20.

1:9 «gunahlirimizni iqrar qilsaq, u bizning gunahlirimizni kechürüm qilip, bizni barliq heqqaniysizliqtin pak qilishqa ishenchlik hem adildir» — némishqa rosul «U (Xuda) ... ishenchlik hem adildir» deydu?

—(1) Xuda «muqeddes bendilirini étiqadi tüpeylidin kechürüm qildim» dése, u sözide ching turidu we ishenchliktur;
—(2) Xuda adil sotchi bolup, gunahni jazalimay qoymaydu. Shunga bizni kechürüsh üçün bizning gunahlirimizni öz ixtiyari bilen öz üstige alghan qurbanliqimiz gunahsiz Eysa Mesihke qoyghan; u bizning ornimizda öldi. Shunga Yuhanna ««Xuda bizning gunahlirimizni kechürüshke...ishenchlik hem adildir» deydu. Xuda gunahlirimizni kechürüshi bilen ish toxtimaydu, elwette; u yene bizni «barliq heqqaniysizliqtin pak qilidu».

1:9 Zeb. 32:5; Pend. 28:13.

Eysa Mesih - Xudagha bolghan wekilimizdur

2¹ I eziz balilirim, men silerni gunah sadir qilmisun dep, bu sözlerni yéziwatimen. Mubada birsi gunah sadir qilsa, Atining yénida bir yaremchi wekilimiz, yeni Heqqaniy Bolghuchi Eysa Mesih bardur...² U Özî gunahlimiz üçün jazani kötürğüchi kafarettur; mushu kafaret peqet bizning gunahlimiz üçünla emes, belki pütkül dunyadiklerning gunahlari üçündür...

³ Bizning uni tonughanliqimizni bilelishimiz — Uning emrlirige emel qilishimizdindir.⁴ «Uni tonuymen» dep turup, Uning emrlirige emel qilmighuchi kishi yalghanchidur, uningda heqiqet yoqtur...⁵ Lékin kimki Uning sözige emel qilsa, emdi uningda Xudaning méhir-muhebbiti heqiqeten kamaletke yetken bolidu. Biz özimizning Uningda bolghanliqimizni ene shuningdin bilimiz...⁶ «Xudada turup yashaymen» déğüchi bolsa Eysaning mangghinidek oxshash méngishi kérek...

Qérindashlarga méhir-muhebbet körsitish nurning belgisi

⁷ I söyümlüklirim, silerge burun anglap baqmighan yéngi bir emrni emes, belki desleptin tartip siler tapshuruwalghan kona emrni yéziwatimen. Ushbu emr siler burundinla anglap kéliwatqan söz-kalamdur...⁸ Lékin yene kélip men silerge yéziwatqinimni yéngi emr désekmu bolidu; bu emr Mesihde hem silerdimu emel qilinmaqta, chünki qarangghuluq ötüp ketmekte, we heqiqiy nur alliqachan chéçilishqa bashlidi...⁹ Kimdekim özini «nurda yashawatimen» dep turup, qérindishini öch körse, u bügüngiche qarangghuluqta turuwatqan bolidu.¹⁰ Qérindishigha méhir-muhebbet körsetken kishi yoruqluqta turmaqta, uningda gunahqa putlashturidighan héchnéme qalmaydu...¹¹ Lékin qérindishini öch körgen kishi qarangghuluqtidur; u qarangghuluqta mangidu we qeyerge kétiwatqanliqini bilmeydu, chünki qarangghuluq uning közlirini qarighu qiliwetken.

2:1 «I eziz balilirim,...» — «eziz balilirim» grék tilida «kichik balilirim». «Mubada birsi gunah sadir qilsa, Atining yénida bir yaremchi wekilimiz, yeni Heqqaniy Bolghuchi Eysa Mesih bardur» — «yardemchi wekil» grék tilida «parakléto» déyilidu, bu söz «Yuh.» 14:16, 26, 15:26, 16:7de «yardemchi» dep terjime qilinidu. «Parakléto» shu yerlerde Muqeddes Rohni körsitidu. Shu yerlerdiki bu sözning toluq menisi toghruluq izahatlarni körüng.

2:1 1Tim. 2:5; 1Ibr. 7:25.

2:2 «U Özî gunahlimiz üçün jazani kötürğüchi kafarettur; mushu kafaret peqet bizning gunahlimiz üçünla emes, belki pütkül dunyadiklerning gunahlari üçündür» — «jazani kötürğüchi kafaret» — 4:18, «Rim.» 3:25, «Ibr.» 9:5de mushuninggha yéqin bir söz tépilidu. Tewratda bu söz (ibraniy tilida) «kafaret texti» yaki «rehim texti» («Mis.» 25:17) hem bezide «gunah tilesh qurbanliq» yaki «gunahni yapquchi qurbanliq» dégen menide körülidu. Injilda uning asasiy uqumi Xudaning ghezipini öz üstige élish we shundaqla gunahlardin pak qilishtur.

2:2 Yuh. 4:42; Rim. 3:25; 2Kor. 5:18; Kol. 1:20; 1Yuha. 4:10, 14.

2:4 1Yuha. 4:20.

2:5 «Lékin kimki uning sözige emel qilsa, emdi uningda Xudaning méhir-muhebbiti heqiqeten kamaletke yetken bolidu» — Injil boyiche insanlar bir-birimizni söyüsh üçün we Xudaning Özini söyüsh üçün qelbimizge «Xudaning méhir-muhebbiti» Muqeddes Roh arqiliq tökülüshi kérek («Rim.» 5:5) andin bizning Xudagha we insalargha méhir-muhebbet körsitishimiz mumkin bolidu. Shunga «Xudaning méhir-muhebbiti» Xudadin kelgen hem bizdin Xudagha hem insanalargha qaritilghan muhebbitimizning hemmisini körsitidu. «Biz özimizning Uningda bolghanliqimizni ene shuningdin bilimiz» — «Uningda bolghanliqimiz» — démek, Uning bilen yéqin alağide bolghanliqtur. «Rimliklarga»diki kirish sözimizdiki «Mesihde» «Xudada» we «Rohta» toghruluq bayanlirimiznimu körüng.

2:5 Yuh. 13:35.

2:6 ««Xudada turup yashaymen» déğüchi bolsa...» — «Xudada» grék tilida «uningda». «Eysaning mangghinidek oxshash méngishi kérek» — grék tilida «Uning mangghinidek oxshash méngishi kérek».

2:6 Yuh. 13:15; 1Pét. 2:21.

2:7 «I söyümlüklirim, silerge burun anglap baqmighan yéngi bir emrni emes, belki desleptin tartip siler tapshuruwalghan kona emrni yéziwatimen. Ushbu emr siler burundinla anglap kéliwatqan söz-kalamdur» — Yuhanna körsetken emr, shühbisizki, «bir-biringlarga méhir-muhebbetni körsitinglar». 3:11, 4:21, «Yuh.» 13:34, 15:12ni körüng.

2:7 2Yuha. 5.

2:8 «Lékin yene kélip men silerge yéziwatqinimni yéngi emr désekmu bolidu; bu emr Mesihde hem silerdimu emel qilinmaqta, chünki qarangghuluq ötüp ketmekte, we heqiqiy nur alliqachan chéçilishqa bashlidi» — bu sirliq emma bek muhim 7-8-ayetler toghruluq «qoshumche söz»imizde azraq toxtilimiz. Bizningche asasiy menisi shuki, «rohiy hayat» kelgendin kéyin insanalarda «bir-biringlarga muhebbet körsitish» heqiqeten mumkin bolidu, shunga bu emrmu «yéngi» bolidu.

2:8 Yuh. 13:34; 15:12.

2:10 Yuh. 12:35; 1Yuha. 3:14.

«Yuhanna «1»»

¹² Men bularni silerge yéziwatimen, i eziz balilirim, chünki gunahliringlar Uning nomi üçhün kechürüm qilindi..

¹³ Men buni silerge yéziwatimen, i atilar, chünki siler Ezeldin Bar Bolghuchini tonudunglar. Men buni silerge yéziwatimen, i yigitler, chünki siler u rezil üstidin ghelibe qildinglar..

¹⁴ Men buni silerge yéziwatimen, i eziz balilirim, chünki siler Atini tonudunglar.

Men buni silerge yéziwatimen, i atilar, chünki siler Ezeldin Bar Bolghuchini tonudunglar.

Men buni silerge yéziwatimen, i yigitler, chünki siler küchlüksiler, Xudaning söz-kalami silerde turidu we siler u rezil üstidinmu ghelibe qildinglar.

¹⁵ Bu dunyani we bu dunyadiki ishlarni söymenglar. Herkim bu dunyani söyse, Atining söygüsi uningda yoqtur..¹⁶ Chünki bu dunyadiki barliq ishlar, yeni ettiki hewes, közlerdiki hewes we hayatigha bolghan meghrurluqning hemmisi Atidin kelgen emes, belki bu dunyadin bolghandur, xalas;¹⁷ we bu dunya we uningdiki heweslerning hemmisi ötüp kétidu. Lékin Xudaning iradisige emel qilghuchi kishi menggü yashaydu.

Dejjal — Eysa Mesihning reqibi

¹⁸ Eziz balilirim, zamanning axirqi saiti yétip keldi; we siler dejjalning axir zamanda kélidighanliqini anglighininglardek, emeliyette bolsa hazirning özidila nurghun dejjallar meydangha chiqti; buningdin zamanning axirqi saiti bolup qalghanliqi bizge melum..¹⁹ Ular arimizdin chiqti, lékin ular eslide bizlerdin emes idi. Chünki eger bizlerdin bolghan bolsa, arimizda turiwergen bolatti. Lékin ularning héchqaysisining eslide bizdikilerdin bolmighanliqi pash qilinghanliqi üçhün ular arimizdin chiqip ketti..

2:12 «i eziz balilirim» — grék tilida «i kichik balilirim». «men bularni silerge yéziwatimen, i eziz balilirim, chünki gunahliringlar uning nomi üçhün kechürüm qilindi» — «Uning nomi» dégenlik Eysa Mesihning namidur. Oqurmenlerning éside barki, «Eysa» dégen nam «Perwerdigarning nijati» dégen menide.

2:12 Luqa 24:47; Ros. 4:12; 13:38.

2:13 «men buni silerge yéziwatimen, i yigitler, chünki siler u rezil üstidin ghelibe qildinglar» — «u rezil» Sheytanni körsitidu.

2:15 «Herkim bu dunyani söyse, Atining söygüsi uningda yoqtur» — Atining söygüsi» Xudadin kelgen muhebbet, démek. 2:5 we uningdiki «Xudaning méhir-muhebbiti» toghruluq izahatni köring.

2:15 Gal. 1:10; Yaq. 4:4.

2:16 «Chünki bu dunyadiki barliq ishlar, yeni ettiki hewes...» — «ettiki hewes»: Injilda «et» yaki «etler» köp waqitlarda insanlardiki gunahning tebiitini körsitidu. «Rimliqlargha»diki kirish sözning insanlardiki «et» we «etler» toghruluq bayanlarni köring. «Chünki bu dunyadiki barliq ishlar, yeni ettiki hewes, közlerdiki hewes we hayatigha bolghan meghrurluqning hemmisi atidin kelgen emes, belki bu dunyadin bolghandur, xalas» — oqurmenler dunyadiki ishlarning bu üç amilining (1) Sheytanning Hawa'animizning aldigha qoyghan üç xil ézitqu amiligha oxshash ikenlikini («Yar.» 3:6); (2) Sheytanning chöl bayawanda Eysa Mesihni sinighandiki üç xil weswesisige oxshash ikenlikini bayqiyalaydu («Mat.» 4:1-11, «Luqa» 4:1-13ni köring).

2:17 Zeb. 90:9-10; Yesh. 40:6; 1Kor. 7:31; Yaq. 1:10; 4:14; 1Pét. 1:24.

2:18 «Eziz balilirim, zamanning axirqi saiti yétip keldi; we siler dejjalning axir zamanda kélidighanliqini anglighininglardek, emeliyette bolsa hazirning özidila nurghun dejjallar meydangha chiqti; buningdin zamanning axirqi saiti bolup qalghanliqi bizge melum» — «dejjal» grék tilida «antixristos». Dejjal toghruluq «Dan.» 9-battiki izahatlarni, «Mat.» 24-bab we izahatlarini we «2Tés.» 2-bab we izahatlarni, «Wehiy» 13-bab we «qoshumche söz»ni (dejjal toghruluq) köring. Bu ayyette tilgha élinghan «nurghun dejjallar» Mesih we Uning telimige qarshi chiqqanlarning hemmisini körsitidu (19- we -22-ayetni köring).

2:18 Mat. 24:5; 2Tés. 2:3.

2:19 «Ular arimizdin chiqti, lékin ular eslide bizlerdin emes idi. Chünki eger bizlerdin bolghan bolsa, arimizda turiwergen bolatti. Lékin ularning héchqaysisining eslide bizdikilerdin bolmighanliqi pash qilinghanliqi üçhün ular arimizdin chiqip ketti» — «... eslide bizdikilerdin bolmighanliqi pash qilinghanliqi üçhün» — démek, Xuda terpidin bekertilgen ish; shubhisizki, mushu «dejjallar» qérindashlarning kichik péilliqigha, shundaqla meghrurluqqa bolghan öchmenlikige chidimighan bolup, shu chaghdta Xuda ularni jamaetke pash qilish üçhün ularni öz meghrur tebiyitining keynige kirishke qozghighan; shuning bilen «ular arimizdin chiqip ketti».

2:19 Zeb. 41:9; Ros. 20:30; 1Kor. 11:19.

²⁰ Halbuki, siler bolsanglar Muqeddes Bolghuchidin kelgen mesihligüchi Rohtin nésip boldunglar we shuning üçün siler hemme ishni bilisiler...²¹ Silerge bu xetni yizishimdiki seweb, silerning heqiqetni bilmigenlikinglar üçün emes, belki heqiqetni bilip, yalghanchiliqning heqiqet-tin kélip chiqmaydighanliqini bilgenlikinglar üçündür. ²² Emise, kim yalghanchi? Eysaning Mesih ikenlikini inkar qilghuchi kishi bulsa, u yalghanchidur. Ata we Oghulni inkar qilghuchi kishi özi bir dejjaldur. ²³ Kimdekim Oghulni ret qilsa uningda Ata bolmaydu. Lékin Oghulni éti-rap qilsa, uningda Ata bolidu...

²⁴ Siler bolsanglar, burundin anglap kéliwatqininglarni özünglarda dawamliq turghuziwéring-lar. Burundin anglap kéliwatqininglar silerde dawamliq turiwerse, silermu dawamliq Oghul we Atida yashawatqan bolisiler; ²⁵ we Uning bizge qilghan wedisi bolsa del shu — menggü hayat-liqtur...

²⁶ Silerni azdurmaqchi bolghanlarni nezerde tutup, bularni silerge yazdim; ²⁷ Siler bolsanglar, siler Uningdin qobul qilghan mesihligüchi Roh silerde turiwéridu, siler héchkimning ögitishige mohtaj emessiler; belki ene shu mesihligüchi Roh silerge barliq ishlar toghruluq ögitiwatqan-dek (U heqtur, héch yalghan emestur!) — hem ögetkendek, siler dawamliq Uningda yashaydig-han bolisiler...

²⁸ Emise, i eziz balilirim, dawamliq Uningda turup yashawéringlar. Shundaq qilsanglar, U herqachan qaytidin ayan bolghanda qorqmas bolimiz hem U kelginide Uning aldida héch xij-alet bolup qalmaymiz... ²⁹ Xudaning heqqaniy ikenlikini bilgenikensiler, heqqaniyliqqa emel qilghuchilarning herbirining uning teripidin tughulghuchi ikenlikinimu bilsenglar kérek...

2:20 «Muqeddes Bolghuchi» —Eysa Mesihni körsitidu. **«Muqeddes Bolghuchidin kelgen mesihligüchi Rohtin nésip boldunglar»** — «mesihligüchi Roh» dégen bu söz mushu yerde Muqeddes Rohni körsitidu; bu söz eslide Tewrat dewride padishahlarni, kahinlarni we bezide peyghemberlerni öz mensipige békitish we testqlash üçün ularning bëshigha quyulghan «muqeddes may»ni körsitettti («mesihligüchi may»); bu ish Tewratqa «mesih qilish» yaki «mesihlesh» dep atilatti. Injil dewride Nasaretlik Eysa may bilen emes, belki Muqeddes Roh bilen «mesih qilinghan» («Mat.» 3:16, «Luqa» 3:22, 4:18, «Ros.» 10:38ni köring).

—Hazir Mesih eslide Özini «mesih qilghuchi Roh»ni, yeni Xudaning Muqeddes Rohini Öziqe étiqad qilghuchilargha ata qilidu; shuning bilen Injil dewride Tewrattiki «mesihlesh méyi»ning ademning bëshigha quyulushining ornigha, «Mesihligüchi Roh», yeni Muqeddes Roh ademning roh-qelbining üstige kélip shu yerde makan tutidu. **«Mesihligüchi Rohtin nésip boldunglar we shuning üçün siler hemme ishni bilisiler»** — «siler hemme ishni bilisiler» yaki «siler hemme ademni bilisiler» yaki «hemminglar heqiqetni bilisiler».

2:20 Zeb. 45:7; 133:2; 2Kor. 1:21; Ibr. 1:9.

2:23 «Kimdekim Oghulni ret qilsa uningda Ata bolmaydu. Lékin Oghulni étirap qilsa, uningda Ata bolidu» — grék tilida «Kimdekim Oghulni ret qilsa, u Atigha ige bolmaydu; lékin Oghulni étirap qilsa, u Atighimu ige bolidu» dégen sözler bilen ipadiliniidu.

2:23 Luqa 12:9; 2Tim. 2:12.

2:25 «we Uning bizge qilghan wedisi bolsa del shu — menggü hayatliqtur» — «Uning qilghan wedisi bolsa» — Xudaning Özining wedisi yaki Eysaning wedisini körsitidu; bizningche «U» 20-ayette tilgha élinghan «Muqeddes Bolghuchi»ni, yeni Eysani körsitse kérek.

2:27 «siler bolsanglar, siler Uningdin qobul qilghan mesihligüchi Roh silerde turiwéridu» — «Uningdin» mushu yerde Xudaning Özini yaki Eysani körsitidu; bizningche «U» yene 20-ayette tilgha élinghan «Muqeddes Bolghuchi»ni, yeni Eysani körsitse kérek. **«Mesihligüchi Roh»** — 20-ayet we uningdiki izahatni köring.

2:27 Yer. 31:34; Ibr. 8:11.

2:28 «u herqachan qaytidin ayan bolghanda qorqmas bolimiz hem u kelginide uning aldida héch xijalet bolup qalmaymiz» — «qorqmas» yaki «yürekli».

2:28 Mar. 8:38; 1Yuha. 3:2.

2:29 «Xudaning heqqaniy ikenlikini bilgenikensiler» — grék tilida «Uning heqqaniy ikenlikini bilgenikensiler». Mushu ayyette Xudani körsitishi kérek, chünki ayyetning keyinki qismida «Uningdin (Xudadin) tughulush» tilgha élinidu. «heqqaniyliqqa emel qilghuchilarning herbirining Uning teripidin tughulghuchi ikenlikinimu bilsenglar kérek» — «Uning teripidin tughulghuchi» — démek, Xudaning perzenti, «qaytidin, yuqiridin tughulghan» kishini körsitidu. «Yuh.» 3:1-21ni köring.

Biz Xudaning perzentliri

3¹ Qaranglar, Ata bizge shundaq chongqur méhir-muhebbet körsetkenki, biz «Xudaning eziz baliliri» dep atalduq — we biz heqiqetenmu shundaq. Bu dunya shu sewebtin bizni tonup yetmeyduki, chünki bu dunya Uni tonumidi..² Söyümlükirim, biz hazir Xudaning eziz baliliridurmiz; kelgüsida qandaq bolidighanliqimiz téxi ochuq ayan qilinmighan. Biraq U qaytidin ayan qilinghanda, Uninggha oxshash bolidighanliqimizni bilimiz; chünki shu chaghda biz Uning eynen Özini körimiz..³ We Mesihge ümid baghlighan herbir kishi U pak bolghandek özini paklamaqta..

⁴ Gunah sadir qilghan kishi Xudaning qanunigha xilapliq qilghan bolidu. Chünki gunah sadir qilghanliq Xudaning qanunigha xilapliq qilghanliqtur..⁵ Halbuki, siler Uni gunahlarni élip tashlash üçün dunyagha kélip ayan qilinghan we shundaqla Uningda héchqandaq gunah yoqtur, dep bilisiler..⁶ Uningda yashawatqan herbir kishi gunah sadir qilmaydu; kimdekim gunah sadir qilsa, Uni körmigen we Uni tonumighan bolidu..

⁷ Eziz balilirim, héchkimning silerni aldishigha yol qoymanglar. Heqqaniyliqqa emel qilghuchi kishi U heqqaniy bolghinidek heqqaniydur..⁸ Lékin gunah sadir qilghuchi Iblistindur. Chünki Iblis elmisaqtin tartip gunah sadir qilip kelmekte. Xudaning Oghlining dunyada ayan qilinishidiki meqset Iblisning emellirini yoqitishtur..⁹ Xudadin tughulghuchi gunah sadir qilmaydu; Xudaning uruqi uningda orun alghachqa, u gunah sadir qilishi mumkin emes, chünki u Xudadin tughulghandur..¹⁰ Xudaning baliliri bilen Iblisning baliliri shuning bilen perqliniduki, kimdekim heqqaniyliqqa emel qilmisa we yaki öz qérindishigha méhir-muhebbet körsetmise Xudadin emestur.

3:1 «Bu dunya shu sewebtin bizni tonup yetmeyduki, chünki bu dunya Uni tonumidi» — «Uni» Eysa Mesih yaki Xudaning Özini körsitidu. Bizningche Mesihni körsitidu («Yuh.» 1:10ni köring).

3:1 Yuh. 1:12.

3:2 «Biraq U qaytidin ayan qilinghanda, Uninggha oxshash bolidighanliqimizni bilimiz; chünki shu chaghda biz Uning eynen Özini körimiz» — «U» — Eysa Mesihni körsitidu. Töwendiki izahatni köring. «U qaytidin ayan qilinghanda» — mushu ayettiki «U» bizningche Eysa Mesihni körsitidu. Bezi alimlar ayetni bashqiche chüshinip: — «U» (démek, bizning kelgüsida qandaq bolidighanliqimiz) ayan qilinghanda...» dep qaraydu. Lékin bizningche rosul Yuhanna Mesihni ulughlashtiki herbir pursettin toluq paydilinidu, mushu yerdimu shundaq qilghan bolup, u yenila Mesihni körsetken.

3:2 Yesh. 56:5; Mat. 5:12; Yuh. 1:12; Rim. 8:15, 18; 2Kor. 4:17; Gal. 3:26; 4:6; Fil. 3:21; Kol. 3:4.

3:3 «we Mesihge ümid baghlighan herbir kishi U pak bolghandek özini paklamaqta» — «Mesihge» grék tilida «Uninggha».

3:4 «...U pak bolghandek özini paklamaqta» — «U» mushu yerde belkim Mesihni körsitidu; yuqiriqi 2-ayet we izahatini köring.

3:4 «Gunah sadir qilghan kishi Xudaning qanunigha xilapliq qilghan bolidu. Chünki gunah sadir qilghanliq Xudaning qanunigha xilapliq qilghanliqtur» — «Xudaning qanuni» grék tilida peqet «qanun» dep éytilidu. Lékin közde tutulghini melum bir insaniy qanun emes, belki Xudaning qanunidir. Yuhannaning mushu yerde közde tutqini belkim Musa peyghemberge chüshürülgen qanun bolupla qalmay, yene belkim herbir kishining wijdanida (az bolsun, köp bolsun) namayan qilinghan Xudaning qanunini körsetse kérek («Rim.» 2:13-15nimu köring).

—Bu ayet bolsa 2:29diki sözlerning dawamidur.

3:4 1Yuha. 5:17.

3:5 «Halbuki, siler uni gunahlarni élip tashlash üçün dunyagha kélip ayan qilinghan» — «Uni» Mesihni körsitidu.

—Ushbu ayet bilen munasiwetlik «Yuh.» 1:29ni köring.

3:5 Yesh. 53:9,12; 2Kor. 5:21; 1Pét. 2:22; 1Tim. 1:15.

3:6 «Uningda yashawatqan herbir kishi gunah sadir qilmaydu; kimdekim gunah sadir qilsa, Uni körmigen we Uni tonumighan bolidu» — «gunah sadir qilsa,...» dégenlik shübbhisizki, ademning adettiki yürüş-turushini, gunah ilkidin chiqmay turghanliqi körsitidu. 3:9 we «qoshumche söz»imizni köring.

3:7 «Heqqaniyliqqa emel qilghuchi kishi u heqqaniy bolghinidek heqqaniydur» — «U» bizningche mushu yerde yene Mesihni körsitidu. Yuqiriqi 5-6-ayetni köring.

3:7 1Yuha. 2:29.

3:9 «Xudadin tughulghuchi gunah sadir qilmaydu; Xudaning uruqi uningda orun alghachqa, u gunah sadir qilishi mumkin emes, chünki u Xudadin tughulghandur» — «Xudaning uruqi (yaki «nesli») uningdin orun alghachqa...» dégenlikte «Xudaning uruqi» Mesihning Özi yaki Uning söz-kalamini körsitidu. Bashqiche éytqanda, Mesih Eysaning tebiyyitini körsitidu, shundaqla Uning kishilerning rohidin orun alghanliqini körsitidu. «Mat.» 13:1-23, «Yuh.» 12:24, «Rim.» 4:15-17ni, 9:7-8 we «Gal.» 3:16ni köring.

—Bu ayet toghruluq «qoshumche söz»imiznimu köring.

3:9 1Pét. 1:23; 1Yuha. 5:18.

¹¹ Chunki siler desleptin anglap kéliwatqan xewer mana del shuki, bir-birimizge méhir-muhebbet körsitishimiz kérektur. ¹² U u rezildin bolghan, inisini öltürgen Qabilgha oxshash bolmasliqimiz kérek; u némishqa inisini qetl qildi? Uning özining qilghanliri rezil, inisining qilghanliri heqqaniy bolghanliqi üçün shundaq qilghan. ¹³ Shunga, i qérindashlar, bu dunya silerni öch körse, buninggha heyran qalmanglar. ¹⁴ Biz qérindashlarni söygenlikimizdin, ölümün hayatliqqa ötkenlikimizni bilimiz. Öz qérindishini söymigüchi téxi ölümde turuwatidu. ¹⁵ Qérindishigha öchmenlik qilghan kishi qatildur we héchqandaq qatilda menggülik hayatning bolmaydighanliqini bilisiler. ¹⁶ Biz shuning bilen méhir-muhebbetning néme ikenlikini bilimizki, u biz üçün Öz jénini pida qildi; shuningdek bizmu qérindashlirimiz üçün öz jénimizni pida qilishqa qerzdardurimiz. ¹⁷ Emma kimki bu dunyada mal-mülki turup, qérindishining mohtajliqini körüp turup, uninggha köksi-qarnini achmisa, bundaq kishide nedimu Xudaning méhir-muhebbeti bolsun? ¹⁸ Eziz balilirim, söz bilen we til bilen emes, belki emelde we heqiqette méhir-muhebbet körsiteyli. ¹⁹ Biz shundaq ishlar bilen özimizning heqiqettin bolghanliqimizni bileleymiz we Xudaning aldida qelbimizni xatirjem qilalaymiz. ²⁰ Shundaqtimu, mubada qelbimiz bizni yenila eyiblise, Xuda yenila qelbimizdin üstün we hemmini bilgüchidur.

²¹ Söyümlüklirim, eger qelbimiz bizni eyiblimise, Xudaning aldida yüreklik turimiz. ²² we shundaqla Uningdin némini tilisek shuninggha érisheleymiz; chunki biz Uning emrlirige emel qilip, Uni xursen qilidighan ishlarni qilimiz. ²³ We Uning emri shuki, uning Oghli Eysa Mesihning namigha étiqad qilishimiz hemde Uning bizge tapilighinidek bir-birimizge méhir-muhebbet körsitishimizdin ibarettur. ²⁴ Uning emrlirige emel qilidighan kishi Xudada yashaydighan we Xudamu uningda yashaydighan bolidu. Emdi Xudaning bizde yashaydighanliqini bilginimiz bolsa, U bizge ata qilghan Rohtindur.

3:11 Yuh. 13:34; 15:12; 1Yuha. 3:23.

3:12 Yar. 4:8; Ibr. 11:4.

3:13 Yuh. 15:18.

3:14 1Yuha. 2:10.

3:15 «Qérindishigha öchmenlik qilghan kishi qatildur» — «Mat.» 5:21-22ni körüng. «héchqandaq qatilda menggülik hayatning bolmaydighanliqini bilisiler» — bu sözler héchbir qatıl Xudaning kechürümige érishelmeydu, dégenlik emes. Mesilen «Mat.» 12:31, «1Kor.» 6:9-11ni körüng.

3:15 Mat. 5:21; Gal. 5:21.

3:16 «Biz shuning bilen méhir-muhebbetning néme ikenlikini bilimizki, U biz üçün Öz jénini pida qildi...» — «U» — Mesih, elwette.

3:16 Yuh. 15:13; Ef. 5:2.

3:17 «Emma kimki bu dunyada mal-mülki turup, qérindishining mohtajliqini körüp turup...» — «mal-mülük» mushu yerde, grék tilida «tirikchilik» bilen ipadiliniidu.

3:17 Qan. 15:7; Luqa 3:11; Yaq. 2:15.

3:19 «biz shundaq ishlar bilen özimizning heqiqettin bolghanliqimizni bileleymiz we Xudaning aldida qelbimizni xatirjem qilalaymiz» — «Xudaning aldida qelbimizni xatirjem qilalaymiz» grék tilida «uning aldida qelbimizni xatirjem qilalaymiz». «...xatirjem qilalaymiz» — yaki «qayil qilalaymiz». Démek, birsı «men Xudadinmu, emesmu?» dep gumanlangan bolsa, özidin «mende méhir-muhebbet barmu-yoq?» dep sorisa we özining méhir-muhebbette yashawatqanliqini körgen bolsa, «men heqiqeten Xudadin tughulghanmen» dep özi qayil qilaydu.

3:20 «Shundaqtimu, mubada qelbimiz bizni yenila eyiblise, Xuda yenila qelbimizdin üstün we hemmini bilgüchidur» — bu ayette «qelbimiz» belkim «wijdanimiz»ni körsitidu.

3:21 «Söyümlüklirim, eger qelbimiz bizni eyiblimise, Xudaning aldida yüreklik turimiz» — bu ayette «qelbimiz» belkim yene «wijdanimiz»ni körsitidu. «yüreklik turimiz» — yaki «qorqmas turimiz».

3:22 Yer. 29:12; Mat. 7:8; 21:22; Mar. 11:24; Luqa 11:9; Yuh. 14:13; 16:24; Yaq. 1:5; 1Yuha. 5:14.

3:23 «hemde Uning bizge tapilighinidek bir-birimizge méhir-muhebbet körsitishimizdin ibarettur» — «Uning bizge tapilighini» mushu yerde bizningche Xudaning Özining (Mesih arqiliq) bizge tapilighinini körsitidu.

3:23 Law. 19:18; Mat. 22:39; Yuh. 6:29; 13:34; 15:12; 17:3; Ef. 5:2; 1Tés. 4:9; 1Pét. 4:8; 1Yuha. 4:21.

3:24 «Uning emrlirige emel qilidighan kishi Xudada yashaydighan...» — grék tilida «Uning emrlirige emel qilidighan kishi Uningda yashaydighan...». «...we Xudamu uningda yashaydighan bolidu» — grék tilida «we Umu uningda yashaydighan bolidu».

3:24 Yuh. 14:23; 15:10; 1Yuha. 4:12.

Saxta peyghemberlerdin hezer eylenglar

4¹ Söyümlüklirim, herbir «wehiy qilghuchi» rohlarning hemmisigila ishiniwermenglar, belki bu rohlarning Xudadin kelgen-kelmigenlikini perqlendürüş üçün ularni sinanglar. Chünki nurghun saxta peyghemberler dunyadiki jay-jaylarga peyda boldi..² Xudaning Rohini mundaq perqlendüreleysiler: Eysani, yeni dunyagha insaniy tende kelgen Mesihni étirap qilghuchi herbir roh Xudadin bolidu;³ we dunyagha insaniy tende kelgen Eysa Mesihni étirap qilmaydighan roh Xudadin kelgen emes. Bundaqlarda eksiche dejjalning rohi ishleydu; siler bu rohning kélidighanliqi toghruluq anglighanidinglar we derweqe u hazir dunyada peyda boldi..⁴ Ey eziz balilirim, siler bolsanglar Xudadin bolghansiler we ularning üstidin ghalib keldinglar; chünki silerde Turghuchi bu dunyada turghuchidin üstündür..⁵ Ular bolsa bu dunyagha mensup; shunga ular bu dunyaning sözlirini qilidu we bu dunyadikiler ulargha qulaq salidu..⁶ Biz bolsaq Xudadin bolghanimiz; Xudani tonughan kishi bizning sözlirimizni anglaydu. Xudadin bolmighan kishi bolsa bizning sözlirimizni anglamaydu. Mana buningdin Heqiqetning Rohi bilen ézitquluqning rohini perq ételeymiz..

Xuda Özi méhir-muhebbettur

⁷ I söyümlüklirim, bir-birimizge méhir-muhebbet körsiteyli; chünki méhir-muhebbetning özi Xudadindur we méhir-muhebbet körsetküchining herbiri Xudadin tughulghan bolidu we Xudani tonuydu..⁸ Méhir-muhebbet körsetmigüchi kishi Xudani tonumighan bolidu; chünki Xuda Özi méhir-muhebbettur..⁹ Xudaning méhir-muhebbiti bizde shuning bilen ashkara bol-diki, Xuda bizni Uning arqiliq hayatqa érishsun dep birdinbir yégane Oghlini dunyagha ewet-ti..¹⁰ Méhir-muhebbet del shuningdin ayanki, bizlarning Xudani söyginimiz bilen emes, belki U Özi bizni söyüp gunahlimizning jazasini kötürgüchi kafaret bolushqa Öz Oghlini ewetkini bilen ayandur..

¹¹ I söyümlüklirim, Xuda bizge shu qeder méhir-muhebbet körsetken yerde, bizmu bir-biri-mizge méhir-muhebbet körsitishke qerzdardurmiz. ¹² Héchkim héchqachan Xudani körgen emes; lékin bir-birimizge méhir-muhebbet körsetsek, Xuda bizde yashaydu we uning méhir-

4:1 «Söyümlüklirim, herbir «wehiy qilghuchi» rohlarning hemmisigila ishiniwermenglar» — ««wehiy qilghuchi» roh» belkim étiqadchining öz wujudigha yéqin kélip «sanga wehiy qilimen» deydighan rohnı, yaki éhtimalgha eng yéqin bolghini étiqadchılarning yénigha kelgen yaki hetta jamaetning öz ichidin turup «Men silerge Xudaning wehiyini hazir yetküzimen» dégüchilerni körsitidu; ayetning ikkinchi qismi del mushu «saxta peyghemberler»ni körsitidu.

4:1 Yer. 29:8; Mat. 7:15,16; 24:4, 5, 24; 1Kor. 14:29; Ef. 5:6; Kol. 2:18; 2Pét. 2:1; 2Yuha. 7.

4:2 «Eysani, yeni dunyagha insaniy tende kelgen Mesihni étirap qilghuchi herbir roh..» — «insaniy tende» (yaki «insan ténide») grék tilida «ette» bilen bildürilidu. «Eysani, yeni dunyagha insaniy tende kelgen Mesihni étirap qilghuchi herbir roh Xudadin bolidu» — mushu ayette déyilgen «roh» melum insanning aghzi arqiliq gep qiliwatidu, elwette. Halqiliq mesile: — melum birsı jamaette söz qilip «Xudaning wehiyini silerge yetküzimen» dése, biraq «insaniy tende kelgen Eysa Mesih»ni étirap qilmisa, emdi uningda söz qilidighan roh Xudaning Rohi emes, belki jin-sheytanlarning biri yaki bu kishining özining Xuda bilen qarshilishidighan insaniy roh bolidu, xalas.

4:3 «we dunyagha insaniy tende kelgen Eysa Mesihni étirap qilmaydighan roh Xudadin kelgen emes» — shu waqıtlarda, beziler Eysa Mesihni «heqiqiy insan emes, belki insanning sheklide namayan bolghan bir xil roh, xalas» dégen yalghan telim tarqalghanidi.

«..Bundaqlarda eksiche dejjalning rohi ishleydu; siler bu rohning kélidighanliqi toghruluq anglighanidinglar we derweqe u hazir dunyada peyda boldi» — oqurmenlarning éside barkı, «dejjal»ning menisi «Mesihge qarshi» hem «Mesihning ornini talashquchi»dur (yuqiridiki 2:18, 2:20 we izahatlarnı körüng).

4:3 2Tés. 2:7; 1Yuha. 2:18, 22.

4:4 «Ey eziz balilirim, siler bolsanglar Xudadin bolghansiler we ularning üstidin ghalib keldinglar» — «ular» mushu yerde saxta peyghemberlerni we telim bergüchilerni körsitidu. «chünki silerde Turghuchi bu dunyada turghuchidin üstündür» — «silerde Turghuchi» Muqeddes Rohni, «bu dunyada turghuchi» Iblisni körsitidu.

4:5 «Ular bolsa bu dunyagha mensup; shunga ular bu dunyaning sözlirini qilidu we bu dunyadikiler ulargha qulaq salidu» — «ular bu dunyaning sözlirini qilidu» yaki «ular bu dunyadin sözleydu» yaki «ular bu dunya toghruluq sözleydu».

4:6 «Mana buningdin Heqiqetning Rohi bilen ézitquluqning rohini perq ételeymiz» — «Heqiqetning Rohi» Muqeddes Rohni, «ézitquluqning rohi» Sheytanning özi yaki jinlarnı körsitidu.

4:6 Yuh. 8:47; 10:27.

4:9 Yuh. 3:16; Rim. 5:8.

4:10 Rim. 3:24, 25; 2Kor. 5:19; Kol. 1:19; 1Yuha. 2:2.

muhebbiti bizde kamaletke yetken bolidu..¹³ Biz bizning Uningda yashawatqanliqimizni we Uning bizde yashawatqanliqini shuningdin bilimizki, U Öz Rohini bizge ata qilghan..¹⁴ Biz shuni körgen we shundaqla shuninggha guwahliq bérimizki, Ata Oghulni dunyagha qutquzghuchi bolushqa ewetti..¹⁵ Eger kimdekim Eysani Xudaning Oghli dep étirap qilsa, Xuda uningda, umu Xudada yashaydu..¹⁶ Biz bolsaq Xudaning bizge bolghan méhir-muhebbitini tonup yettuq, shundaqla uninggha tolimu ishenduq. Xuda Özi méhir-muhebbettur we méhir-muhebbette yashighuchi kishi Xudada yashaydu, Xudamu uningda yashaydu..¹⁷ Mushundaq bolghanda, méhir-muhebbet bizde mukemmellishidu; shuning bilen biz soraq künide xatirjem-qorqmas bolalaymiz. Chünki Eysa qandaq boluwatqan bolsa bizmu hazir bu dunyada shundaq boluwatimiz..¹⁸ Méhir-muhebbette qorqunch yoqtur; kamil méhir-muhebbet qorqunchni heydep yoqqa chiqiridu. Chünki qorqunch Xudaning jazasi bilen baghlinishliqtur; qorqunchi bar kishi méhir-muhebbette kamaletke yetküzülgen emestur..

¹⁹ Biz méhir-muhebbet körsitimiz, chünki Xuda aldi bilen bizge méhir-muhebbet körsetti.

²⁰ Eger birsı «Xudani söyimen» dep turup, qérindishigha öchmenlik qilsa, u yalghanchidur. Chünki köz aldidiki qérindishini söymigen yerde, körüp baqmighan Xudani qandaqmu söysun?.

²¹ Shunga bizde Uningdin: «Xudani söygen kishi qérindishinimu söysun» dégen emr bardur..

Étiqad «bu dunya»ning üstidin ghelibe qilidu

5¹Eysaning Mesih ikenlikige ishengen herbir kishi Xudadin tughulghan bolidu; we tughdurghuchi Atini söyidighan herbir kishi Uningdin tughulghuchinimu söyidu..² Biz özimizning Xudaning balilirini söyidighanliqimizni shuningdin bilimizki, Xudani söyüp, Uning emrlirige emel qilishimizdindir..³ Xudani söyüş Uning emrlirige emel qilish démektur; we Uning emrliride turmaq éghir ish emestur..⁴ Chünki Xudadin tughulghanlarning hemmisi bu dunya üstidin ghelibe qilidu; we dunyaning üstidin ghelibe qilghuchi küch — del bizning étiqadimizdur..⁵ Bu dunyaning üstidin ghelibe qilghuchi zadi kimler? Peqet Eysani Xudaning Oghli dep étiqad qilghuchilar emesmu?.

4:12 Mis. 33:20; Qan. 4:12; Yuh. 1:18; 1Tim. 1:17; 6:16; 1Yuha. 3:24.

4:13 «Biz bizning Uningda yashawatqanliqimizni we Uning bizde yashawatqanliqini shuningdin bilimizki, U Öz Rohini bizge ata qilghan» — «U Öz Rohini bizge ata qilghan» grék tilida «U Öz Rohidin bizge ata qilghan» bilen ipadiliniidu.

4:17 «shuning bilen biz soraq künide xatirjem-qorqmas bolalaymiz» — «soraq küni» yaki «qiyamet küni». Oqurmenlarning éside bolsunki, «qiyamet küni»ni etrapliq chüshinish üçün Tewrat-Injilda uning toghrisidiki köp tepsilatlar bar. «Chünki Eysa qandaq boluwatqan bolsa bizmu hazir bu dunyada shundaq boluwatimiz» — grék tilida «Chünki U qandaq boluwatqan bolsa bizmu hazir bu dunyada shundaq boluwatimiz». Démek, biz bu dunyada Eysadek adil, heqqaniy, rastchil, kemter, méhriban, muhebbetlik...bolimiz. Tekitlengini «bu dunyada» — chünki bu dunyada undaq bolush peqet Xudaning méhir-shepqiti we toluq küch-qudriti bolsa andin mumkin bolidu.

4:18 «Méhir-muhebbette qorqunch yoqtur; kamil méhir-muhebbet qorqunchni heydep yoqqa chiqiridu» — yaki «méhir-muhebbet mukemmel bolsa, qorqunchni heydep yoqqa chiqiridu».

4:20 1Yuha. 2:4.

4:21 Law. 19:18; Mat. 22:39; Yuh. 13:34; 15:12; Ef. 5:2; 1Pét. 4:9; 1Yuha. 4:8; 1Yuha. 3:23.

5:1 «...we tughdurghuchi Atani söyidighan herbir kishi uningdin tughulghuchinimu söyidu» — bu söz belkim shu dewrdiki bir temsil bolushi mumkin idi. «Uningdin tughulghuchi»lar étiqadchi qérindashlarnı körsitidu.

5:1 Yuh. 1:12.

5:3 Mat. 11:29,30; Yuh. 14:15; 15:10.

5:4 «Chünki Xudadin tughulghanlarning hemmisi bu dunya üstidin ghelibe qilidu; we dunyaning üstidin ghelibe qilghuchi küch — del bizning étiqadimizdur» — «bu dunya» mushu yerde Xudagha qarshi chiqidighan pütkül dunyadiki étiqadsizlarnı körsitidu, elwette. Chünki emeliyette «bu dunyadikiler» Sheytanning ilkide merkezleshken, Xudagha qarshi bir tüzümdur.

5:4 Yuh. 16:33.

5:5 1Kor. 15:57; 1Yuha. 4:15.

⁶ U bolsa su we qan arqiliq kelgen zat, yeni Eysa Mesihdur; Uning kélishi peqet su bilenla emes, belki qan bilenmu idi. We bu ishlargha guwahliq bergüchi bolsa Rohtur, chünki Roh Özi heqiqettur. ⁷ Chünki Uning toghruluq üç guwahliq bergüchi bar: — ⁸ bular Roh, su we qan-din ibarettur. Bu üçining guwahliqi birdur. ⁹ Eger biz insanlarning guwahliqini qobul qilsaq, Xudaning guwahliqi bularningkidin üstündür. Xuda Öz Oghli toghrisida shundaq guwahliq bergen — ¹⁰ (Xudaning Oghligha étiqad qilghan kishining ichide shu guwahliq bardur; biraq Xudagha ishenmigen kishi Uni yalghanchi qilghan bolidu, chünki U Xudaning Öz Oghlini testiqlighan guwahliqigha ishenmigen) ¹¹ guwahliq del shudurki, Xuda bizge menggülik hayatni ata qildi we bu hayatliq Uning Oghlidur. ¹² Shunga Oghulgha ige bolghan kishi hayatliqqa ige bolghan bolidu; Xudaning Oghligha ige bolmighan kishi hayatliqqa ige bolmighan bolidu.

Menggülik hayat

¹³ Men bularni Xudaning Oghlining namigha étiqad qilghan silerge silerning menggülik hayatqa ige bolghanliqlarni bilishinglar üçün yazdim. ¹⁴ We bizning Uninggha bolghan toluq ishench-xatirjemlikimiz shundaqi, Uning iradisige muwapiq herqandaq bir ishni tilisek, U bizni anglaydu. ¹⁵ Uni hernéme tiliginimizni anglaydu dep bilgenikenmiz, duayimizda Uningdin tiliginimizge érishtuq, dep bilimiz.

¹⁶ Birsí qérindishining ölümge mehkum qilmaydighan bir gunah sadir qilghanliqini körse, uning üçün dua qilsun; we Xuda ölümge mehkum qilmaydighan gunah sadir qilghanlar üçün uninggha hayatliq ata qilidu. Ölümge mehkum gunahmu bardur. Uning toghrisidin tilisun, dé-meymen. ¹⁷ Hemme heqqaniyetsizlik gunahdur; we ölümge mehkum qilmaydighan gunahmu bar. ¹⁸ Xudadin tughulghuchining gunah sadir qilmaydighanliqini bilimiz; chünki eslide Xudadin tughulghan Zat bundaq kishini qoghdap qalidu we ashu rezil uninggha tégelmeydu. ¹⁹ Emdi özimizning Xudadin bolghanliqimiz özimizge melum; emma pütkül dunya bolsa u rezilning ilkidur. ²⁰ Yene bizge melumki, Xudaning Oghli dunyagha keldi we Heqiqiy Bolghuchini

5:6 «U bolsa su we qan arqiliq kelgen zat, yeni Eysa Mesihdur; Uning kélishi peqet su bilenla emes, belki qan bilenmu idi. We bu ishlargha guwahliq bergüchi bolsa Rohtur, chünki Roh Özi heqiqettur» — «Roh» — Xudaning Muqeddes Rohini körsitidu.

—Bu ayetning mezmuni birneche saxta telimge qarita reddiye bérishdur. Muellip qet'iylik bilen shuni ispatlimachiki: (1) Eysa Mesih heqiqiy insan bolup tughuldi; (2) heqiqiy insan bolup, Yehya peyghember teripidin suda chömlüdüldi; (3) heqiqiy insan bolup kréstte öldi. Bu reddiyining tepsilatleri üstide «qoshumche söz»imizde sel toxtilimiz.

5:7 «Chünki Uning toghruluq üç guwahliq bergüchi bar...» — «Uning toghruluq» — Mesih toghruluq.

5:8 «bular Roh, su we qandin ibarettur. Bu üçining guwahliqi birdur» — bu ayet toghruluq we 6-7-ayetler üstide «qoshumche söz»imizde toxtilimiz. Bir'az kona köchürülmilerde: — «Chünki U toghruluq ershte üç guwahliq bergüchi bar: Bular Ata, Kalam we Muqeddes Rohtur; bu üçi birdur. (8) Yer yüzide üç guwahliq bergüchi bar: Bular Roh, su we qandin ibarettur. Bu üçining guwahliqi oxshashtur» déyilidu.

5:10 Yuh. 3:36; Rim. 8:16; Gal. 4:6.

5:11 Yuh. 1:4.

5:13 Yuh. 20:31.

5:14 Yer. 29:12; Mat. 7:8; 21:22; Mar. 11:24; Luqa 11:9; Yuh. 14:13; 15:7; 16:24; Yaq. 1:5; 1Yuha. 3:2.

5:16 «Birsí qérindishining ölümge mehkum qilmaydighan bir gunah sadir qilghanliqini körse, uning üçün dua qilsun; we Xuda ölümge mehkum qilmaydighan gunah sadir qilghanlar üçün uninggha hayatliq ata qilidu. Ölümge mehkum gunahmu bardur. Uning toghrisidin tilisun, dé-meymen» — «we Xuda ölümge mehkum qilmaydighan gunah sadir qilghanlar üçün uninggha hayatliq ata qilidu» yaki «we Xuda ulargha (yeni gunah sadir qilghanlarga) hayatliq ata qilidu».

—«Ölümge mehkum gunah» toghruluq «Qoshumche söz»imizni körüng.

5:16 Chöl. 15:30; 1Sam. 2:25; Mat. 12:31; Mar. 3:29; Luqa 12:10; Ibr. 6:4; 10:26; 2Pét. 2:2.

5:17 1Yuha. 3:4.

5:18 «Xudadin tughulghuchining gunah sadir qilmaydighanliqini bilimiz; chünki eslide Xudadin tughulghan Zat bundaq kishini qoghdap qalidu we ashu rezil uninggha tégelmeydu» — bizningche «eslide Xudadin tughulghan Zat» Eysa Mesihni körsitidu. Mushu yerde «tughulghan» belkim Mesihning insan bolushqa tughulushini körsitishi kérek. Bashqa ikki xil terjimisi bar: (1) «Xudadin tughulghuchi bolsa (yeni, étiqadchi), U (Xuda) uni qoghdap qalidu; (2) Xudadin tughulghuchi özi qoghdap qalidu».

—«ashu rezil» — Iblisni körsitidu.

5:18 1Yuha. 3:9.

«Yuhanna «1» »

tonushimiz uchün könglimizni yorutti; we biz Heqiqiy Bolghuchining Özide, yeni Uning Oghli Eysa Mesihde yashawatimiz. U bolsa heqiqiy Xuda we menggülük hayatliqtur!..

²¹ Eziz balilirim, özüglarni herqandaq butlardin saqlanglar..

5:20 «we biz Heqiqiy Bolghuchining özide, yeni Uning Oghli Eysa Mesihde yashawatimiz» — «heqiqiy bolghuchi» Xudani körsitidu. «U bolsa heqiqiy Xuda we menggülük hayatliqtur!» — Eysa Mesihni körsitidu (muqeddes yazmildiki héchqandaq yerlerde «Xuda hayatliq» déyilmeydu, lékin köp yerlerde «Eysa Mesih hayatliqtur», déyilidu. Mesilen «Yuh.» 11:25, 14:6).

5:20 Yesh. 9:5; 44:6; 54:5; Luqa 24:45; Yuh. 20:28; Rim. 9:5; 1Tim. 3:16.

5:21 «Eziz balilirim, özüglarni herqandaq butlardin saqlanglar» — «butlar» shühbisizki, mushu yerde peqet oyma butlarni yaki quyma butlarnila emes, belki étiqadchilarning qelbide Xudaning ornini talishidighan herqandaq nerse yaki ishtur. Mesilen, «Kol.» 3:5ni körüng.

Qoshumche söz

Mushu yerde biz alahide muhim yoki chüshinish qiyin dep qarighan bezi ayetler üstide azraq toxtilimiz.

(2:7-8)

«I söyümlükirim, silerge burun anglap baqmighan yéngi bir emrni emes, belki desleptin tartip siler tapshuruwalghan kona emrni yéziwatimen. Ushbu emr siler burundinla anglap kéliwatqan söz-kalamdur. Lékin yene kélip men silerge yéziwatqinimni yéngi emr désekmü bolidu; bu emr Mesihde hem silerdimü emel qilinmaqta, chünki qarangghuluq ötüp ketmekte, we heqiqiy nur alliqachan chéchilishqa bashlidi».

Bu sirliq emma tolimu muhim ayetni mundaq chüshinimiz: —

(1) Eysa Mesih eslide muxlisirigha birnechche qétim: «**Bir-biringlarga méhir-muhebbetni körsitinglar**» dep tapilighanidi («Yuh.» 13:34, 15:12ni körüng). Shunga bu emrni «kona emr» dégili bolidu.

(2) Bu emrni muxlislarga tapilighan waqtida ularda héch emel qilinmighanidi. Mesilen, buninggha misal keltürsek, Mesih ulargha axirqi «kechlik tamaqta» bu emrni tapilaydu («Yuh.» 13-bab); lékin ular yene bir-biri bilen «**Arimizda kim eng ulugh**» dep talash-tartish qilishidu («Luqa» 22:24-27). Sewebi, ularda rohiy hayat téxi mewjut bolmighanidi. Peqet muquddes Roh kelgende andin rohiy hayat bashlinidu.

(3) Reb Eysa hemmimiz üçhün krésttiki ölümü bilen ghelibe qazanghandin kéyin, Muqeddes Roh kélidu, shundaqla insanlar heqiqiy rohiy hayatqa muyesser bolidu. Shu chaghda peqet Mesihdila emes, Uninggha rohta baghlanghanlardimu heqiqiy muhebbet, yeni Xudaning Özining muhibbiti peyda bolup, «**Bir-biringlarga méhir-muhebbet körsitinglar**», hetta «**Silerni söyginimdek, silermü bir-biringlarni söyünglar**» dégini mumkin bolidu. Emdi hazir emrge emel qilish mumkinchiligi bolghanliqi üçhün uni «yéngi emr» déyishke bolatti; we shuningdek heqiqiy méhir-muhebbetning yer yüzide barliqqa kelgenlikidin emdi «**Qarangghuluq ötüp ketmekte we heqiqiy nur alliqachan chéchilishqa bashlidi**».

(3:9)

«Xudadin tughulghuchi gunah sadir qilmaydu; Xudaning uruqi uningda orun alghachqa, u gunah sadir qilishi mumkin emes, chünki u Xudadin tughulghandur»

Yuhanna qaysi jehettin «**U gunah sadir qilishi mumkin emes**» deydu? U alliqachan (2:1de) «**Mubada birsi gunah sadir qilsa, ...**» dégen. Démek, hetta Xudadin tughulghan birsiningmu gunah qilish mumkinchiligi derweqe **bardur**. Lékin u 3:6de mundaq dep jakarlaydu: —

«**Uningda yashawatqan herbir kishi gunah sadir qilmaydu; kimdekim gunah sadir qilsa, Uni körmigen we Uni tonumighan bolidu**». Xudadin heqiqiy tughulghan birsining qet'iy gunah sadir qilish aditi bolmaydu; uninggha nisbeten gunah «binormal ish» bolidu. Uning üçhün

«Yuhanna «1» »

«normalliq» heqqaniylik we méhir-muhebbet ichide yashashtin ibarettur; chünki «Xudaning uruqi» bolghan Mesihning Özi uningda yashaydu («Gal.» 2:20).

Bu 9-ayet shübhisizki, gunah sadir qilishning mumkin emesliki exlaq yaki méhir-muhebbet jehettin éytilghandur. Buninggha misal alsaq, sebiy balisini qolidin yétilep yoldin ötüp kéliwatqan bir ana deyli, tuyuqsiz ulargha qarap kéliwatqan bir yük mashinisi peyda bolup qalidu. Shu ana öz balisini ashu mashinining aldigha tashlap kétish mumkinchiligi barmu? Bir tereptin, yeni jismani tereptin, shundaq mumkinchilik derweqe bar; lékin exlaq jehettin yaki aniliq muhebbiti jehetidin bunda mumkinchilik qet'iy mewjut emes. Oxshash yolda, Xudaning hemrahliqida méngiwatqan, Uni tonuydighan birsi **«gunah sadir qilishi mumkin emes»**.

5:6-8

«U bolsa su we qan arqiliq kelgen Zat, yeni Eysa Mesihdur; Uning kélishi peqet su bilenla emes, belki qan bilenmu idi. We bu ishlargha guwahliq bergüchi bolsa Rohtur, chünki Roh Özi heqiqettur. Chünki Uning toghruluq üç guwahliq bergüchi bar: — bular Roh, su we qandin ibarettur. Bu üçining guwahliqi birdur»

Bu ayetlerning mezmuni birnechche saxta telimge qarita reddiyedur. «Kirish söz»de déginimizdek ular töwendikilerni öz ichide alidu: —

(1) Omumen «maddiy dunya rezil, peqet rohiy dunya yaxshi».

(2) «Maddiy dunya rezil bolghachqa, Eysa Mesih ershtin kélip bir tende makanliship heqiqiy insan bolushi hergiz mumkin emes idi. U peqet «insaniy qiyapet»te kelgen bir roh, xalas; démek, u «ette» emes».

(3) «Insan bolghan Nasaretlik Eysa suda chö müldürülgendila Xudaning Rohi Uning ténini ilkige aldi; peqet shu chaghdin kéyin, Eysani «Xudaning oghli» déyishke bolatti».

(4) «Insan bolghan Nasaretlik Eysa ölüş aldida Xudaning Rohi Uning ténidin ketti; shunga «Xudaning Oghli öldi» déyishke bolmaydu».

(5) «Qutquzulush-nijat bu rezil, maddiy dunyadiki hayatqa baghliq bolmighachqa, qutquzulghanlarning «jismani» exlaqliq hayatni ötküzüshning, méhir-muhebbet körsitishke köngül bölüşining héch zörüriyiti yoq».

Shuning bilen ulargha reddiye bérish üçün muellip qet'iylik bilen shuni ispatlimaqchiki:

(1) Eysa Mesih heqiqiy insan bolup tughuldi; (2) heqiqiy insan bolup Yehya peyghember teripidin suda chö müldürüldi; (3) heqiqiy insan bolup kréste öldi. Mana shu sewebtin muellip yuqiriqi ayetlerde Rebbimizning **«Kélishi peqet su bilenla emes, belki qan bilenmu idi»** dep tekitleydu.

Buningdin chüshinimizki: —

(a) Rebbimiz adettiki, normal insaniy tughut bilen bu dunyagha kelgen. Barliq insaniy tughutlarga oxshash, uning tughulghini anisining tughut suliri bilenla emes, belki anisidin ayrilish qéni (kindikini keskendiki) bilenmu idi. Eger birsi «Rosul Yuhanna bu ishlargha guwahchi bolghanmu?» dep sorisa, elwette «Öz kôzi guwahchi bolmidi» deymiz. Lékin untumasliqimiz kérekki, Yuhanna Rebbimizning anisi Meryem ölgüche uningdin xewer alghan («Yuh.» 19:26-27).

«Yuhanna «1»»

(e) Rebbimizning «xelq'alem aldidiki xizmet»i Yehya peyghamber teripidin chömlüdürlüshi bilen bashlanghanidi. Bu chaghdimu u hem toluq insan hem toluq Xudaning Oghli idi. Shuning bilen Uning kélishini «**su bilen**» dégili bolidu. Uning «yer yüzidiki xizmet»i Uning kréstte qan töküshi bilen axirlashqan; shuning bilen Uning hazirqi ershtiki xizmitige «kélishi» «**su bilenla emes, belki su we qan bilen idi**».

(b) U kréstte ölgendin kéyin shu yerdiki bir esker neyzini élip Uning biqinigha sanjidi. Shu chaghda Yuhanna bizge «**su we qan chiqti**» dep alahide guwahliq béridu («Yuh.» 19:34-35). Bu ishning özi eskerlerge: «Bu adem derweqe öldi» dégen toluq ispat idi. Tibabetchilik teripidinmu bu ish Uning yüriki yérilip ketkenlikidin bolghan bolushi mumkin, dep ispatlaydu.

Shuning üçün Yuhanna diqqitimizni bu üç guwahqa tartmaqchi — su, qan we Muqeddes Roh. Ularning hemmisi Eysa Mesih anisi Meryemning qorsiqigha kelgendin tartip ölüshigiche (hem shundaqla hazirmu!) Xudaning Oghli bolupla qalmay, toluq insan ikenlikini ispatlaydu.

5:16-17

«**Birsi qérindishining ölümge mehkum qilmaydighan bir gunah sadir qilghanliqini körse, uning üçün dua qilsun; we Xuda ölümge mehkum qilmaydighan gunah sadir qilghanlar üçün uninggha hayatliq ata qilidu. Ölümge mehkum gunahmu bardur. Uning toghrisidin tilisun, démeymen. Xemme heqqaniyetsizlik gunahdur; we ölümge mehkum qilmaydighan gunahmu bar**».

«**Ölümge mehkum bir gunah**» dégen néme? Omumen éytqanda, alimlar arisida bu ish toghrisida töwendikidek üç pikir bar (hemme alim shu gunah sadir qilghuchi kishini étiqadchi dep qaraydu): —

(1) Bu xil gunah gunah sadir qilghan adem (étiqadchi)ni menggülük hayattin mehrum qilip, uni «otköli»diki «menggülük ölümge», yeni dozaxqa élip baridu. Yuhanna qérindashlarga bundaq gunah qilghan kishi üçün dua qilmasliqni ündigendin kéyin, undaqta u choqum Rebbimiz éytqan «**kechürüşke bolmaydighan gunah**»qa oxshash ish bolushi kérek («Mat.» 12:22-32).

(2) Hemmimizge ayan, Xuda kérek bolghanda Özige xas bolghanlarning bëshigha «terbiyilik jazasi»ni chüshüridu (mesilen, «Ibr.» 12:4-14). Bu gunah gunah sadir qilghuchi kishini «terbiyilik jaza» süpitide jismani ölümge élip baridu. Bu ish «menggülük ölüm»din pütünley bashqiche bir ishtur.

(3) Undaq gunah sadir qilghuchi kishini «Xudagha méwe bermeydighan halet»te baghlap békítidu. Bu halet u ölgüche dawamliq bolidu. Shuning üçün u bu dunyadin ketküche bashqa qérindashlar uning ghémini héch yémey, uning bilen bardi-keldi qilmasliqi kérek.

Bu üç pikirdin birinichisige qet'iy qoshulamaymiz. Halbuki, 2- we 3-pikirning wezinlik bar, dep qaraymiz. Emeliyette bu ikki pikir bir-birige bek yéqin, «menggülük teripidin éytqanda» dégendek oxshash ehwalni körsitidu.

Bu közqarishimizning sewebliri mundaq: —

«Yuhanna «1»»

(a) Rebbimiz éytqan **«héchqachan kechürüm qilinmaydighan gunah»** bolsa Xudaning awazini eng axirqi ret qilishtin ibarettur («Mat.» 12:31-32 we uningdiki «qoshumche söz»imizni körüng). Bu gunahning perisiylerde bolghan ipadisi ularning Rebbimizning xudaliq hoquqini ret qilishi idi. Gerche U bu hoquqini möjiziliri bilen we karamet telimi bilen testiqighan bolsimu, ular yenila ishinishni ret qilib, Uni «Sheytanning elchisi» dep haqaretlidi. Shunga bu étiqadchilar teripidin qilinghan gunah emestur (belki étiqadsizlar teripidin qilinghandur).

(e) Yuhannaning déyishiche, menggülük hayatqa érishken, shundaqla «qérindash» dep atilishqa layiq bir kishige nisbeten (5:16) yuqirida éyqtqimizdek, gunahning özi binormal bir ish, gunah uning üçün adet emes (3:4-10ni körüng). Bundaq déginimiz «étiqadchilarda gunahlar bolmaydu» dégenlik emes (2:1ni körüng). Lékin birsining Xudaning hayatigha érihkendin kéyin andin «menggülük gunah» («Mar.» 3:29) sadir qilishining mumkinchiligi bar déyilse, bizningche bu pikir insanlar «qaytidin tughulush» arqiliq qobul qilghan Xudaning Öz tebiitini mutleq inkar qilishqa barawer bolidu. Pütün Muqeddes Kitabta uninggha héchqandaq misal tapalmaymiz. Birs: «Mesihge satqunluq qilghan Yehuda buninggha bir misaldur» dése, biz Yehudaning barliq qilmishliridin uningda «Xudaning hayati» bolghanliqidin birmu ispat tapalmaymiz, dep jawab qayturimiz.

(b) Biraq bashqa tereptin éytqanda, Muqeddes Kitabta étiqadchilarning Xudaning terbiyilik jazasi (menggülük jazasi emes)gha uchap ölgenlikidin köp misallar bardur. Bundaq jismani jazaning sewebliri gunah qilghan kishilarning öz ehwalliridin halqip kétishi mumkin. «Rosullarning paaliyetliri»de Ananiyas we Safira özlirini «intayin ixlasmen kishiler» dep körsetmekchi bolup, yalghan sözligenlik xatirilinidu («Ros.» 5:1-11). Bu gunahi tüpeylidin ular Xuda aldida hayatidin mehrum boldi. Xudaning Rohi zor qudrisini körsetken shu künlerde bu ish barliq jamaetlerge qattiq bir agah boldi. Kéyinki dewlerde bashqilar oxshashla Xudaning jamaitige yalghan söz qilghan bolsimu, lékin ular oxshash terbiyilik jazagha uchrighan, dep guman qilmaymiz — lékin Xudaning Rohi küch-qudrisini shu künlerdikidek oxshash ayan qilghan bolsa, Uning yolini tosighan herqandaq kishining haligha way!

Ananiyas we Safirani ot kölige chüshidu, dep qarimaymiz. Ular belkim rosul Pawlus «1Kor.» 3:11-15de teswirleydighan, Xudaning uli üstige héch muqim nersini qurmighan kishilerge oxshash bolidu. Bizning shu ayetler toghruluq izahatirimiznimu körüng.

Tewrattin yene mundaq bir misal tapimiz. Dawut padishah Bat-Shéba bilen zina qilishi bilen Bat-Shéba hamilidar bolup qaldi. Xuda Dawutqa namimgha éghir dagh keltürgining üçün, étiqadsizlarning köz aldida Öz pak-muqeddeslikimni éniq qilish üçün, Bat-Shébadin bolidighan balang tughulup ölüdu, dep xewer yetküzdü. Dawut bala üçün yette kün roza tutup, dua-tilawet qilghan bolsimu, Xudani bu qararidin yanduralmaytti («Zeb.» 51:4 we uning üstidiki izahatimiznimu körüng). Mushu yerde ölidighan Dawutning özi emes, belki gunah qilmaydighan balisi; lékin Xudaning melum gunahlarning üstidiki hökümining özgermesliki, hetta dua-tilawetlerningmu özgertilmeydighanliqi mushu weqedin éniq turidu. Dawut mumkin bolsa, mushu balini qutquzush üçün jezman özi pida qilishqa razi bolatti dep ishinimiz (kéyin, Dawutning hetta özige asiy bir oghligha béridighan méhrini chüshinish üçün «2Sam.» 18:33ni körüng).

Rosul Pawlus yene Korinttiki jamaetke yazghan birinchi mektupida **«Rebbimizning kechlik tamiqi»**din natoghra pozitsiye bilen yégenlerning Xudaning terbiye jazasigha uchap, késel

bolup yatqanliqi, hetta ölgenlikini teswirleydu. U yene Korintta turghan, éghir gunah sadir qilghan emma towa qilishqa razi bolmaydighan melum bir étiqadchi toghruluq: — «**Shundaq qilghan kishining etliri halak qilinsun, shundaq qilip rohi Reb Eysaning künide qutquzulushi üçün Sheytanning ilkige tapshurulsun**» — deydu («1Kor.» 5:5). Bu ish toghruluqmu shu xettiki «qoshumche söz»imizni körüng.

Adette éghir gunah sadir qilghan emma towa qilishni xalimaydighanlar üçün Xuda békitken terbiye bolsa, jamaet ularni bardi-keldisidin chiqiriwétishtin ibaret bolidu (mushu toghruluq «Rim.» 16:17-18, «2Kor.» 6:14-7:1, «Gal.» 6:1-2, «2Tés.» 3:6-15, «1Tim.» 1:20, «Tit.» 3:10-11, «2Yuh.» 9-11, «Weh.» 2:20ni körüng).

Lékin Pawlus Korinttiki mushu kishining ehwaligha qarap uninggha mushundaq terbiyining kemlik qilidighanliqini körüp yetti. Pütkül yurt aldida Rebbimizning guwah-xewirining étiwari qalmidi; gunah sadir qilghuchi towa qilishni héch xalimaytti. «**Etliri halak qilinsun**» — bu ibare, bizningche, ademning ölümünü körsitidu. U «ölümge mehkum» bir gunah sadir qilghanidi. Rosul Pawlus oxshash yolda «Sheytangha tapshurghan»lar bolsa, Xuménéus we Iskender («1Tim.» 1:20) we Filétuslarni öz ichige alidu («2Tim.» 2:17). Ularning tézdin alemdin kétishi bolsa (1) bashqilargha zor agah bolidu, shundaqla ularni mundaq kishilarning ademni bulghaydighan tesiridin qutquzidu; (2) özlirining wijdanini téximu köp gunahlarning éghirlashtürüshidin qutquzidu.

Shunga közqarishimiz «**ölümge mehkum gunah**» étiqadchining jismaniylar ölüşini élip kélidighan gunahdur. Xuda Ananiyas we Safiraning üstige chiqarmaqchi bolghan hökümünü éniq qilghandin kéyin, rosul Pétrus ular üçün dua qilmighanidi. Shuninggha oxshash, étiqadchilar shundaq gunah sadir qilghanlar üçünmu dua qilishigha toghra kelmeydu. Uning üstige, undaq éghir gunah qilghan (Korinttiki héliqi ademge oxshash towa qilishni xalimaydighan) étiqadchi tüpeylidin Xudaning nami we xewirining étiwari qalmighan ehwalda, jamaet hetta shu kishini «Sheytangha tapshurush» kérekmu, dep éghir-bésicliq bilen chongqur oylinishgha toghra kélidu («1Kor.» 6:1-8).